

LETO
1928/29

ORLIČ

ŠT. 8
APRIL

P. Krizostom:

Velikonočna zarja.

Zarja se velikonočna vžiga.
— Okna in vrata odprite;
v polnih požirkih jo pijte! —
Vedno višje se dviga;
vedno jasneje gori in kipi.

Sredi največje bliščobe,
sredi omamne svetlobe
na knjigi zlati,
zaprti s sedmimi pečati,
Jagnje božje leži.
Na prsih — kakor biser —
mu kapljica krvi visi.

Kdo bi mogel spati
v tej zarji zlati?!
Bratci! Sestrice!
Vstanite še vi!

P. Krizostom:

Živa kapljica krvi.

*Nad globeljo znamenje stoji.
Mati žalostna se v njem blesti;
sedem mečev ji iz prs kipi.*

*Sedem virov — sedem bolečin.
Na rokah ji spi edini Sin:
Jagnje božje iz neba višin.*

*Iz srca ji sedem rož cvete;
z gorko so krvjo prežete vse.
Sedem virov izpod rož ji vre.*

*Pred podobo lučica brli;
k Materi prežalostni kipi
kakor živa kapljica krvi.*

Muzikant Martinek.

»Pojdem tja preko.«

Tiste dni se je počutil Martinek samotnega in je zahrepenel po svetu. Lepega jutra je zaklenil kočo in odšel in še pomislil ni, kako bo hodil in živel.

»Pojdem tja preko,« si je dejal in zamahnil z roko čez hribe. »Povsod me sprejmejo in me bodo veseli.«

Vzpenjal se je po bregovih navzgor in lazil preko goličav. Ko je došel na vrh, se je ozrl na vas v dolini. Tropa hiš se je stiskala v zelenju redkih dreves, bregovi krog in krog so bili goli, posekani. Hiše so se zdele zviška še nižje in tesnejše, samo Boštjanova na sredi vasi se je belila od bogastva in solnca.

»Tam bo vzrasel še grad, prav tak grad, kakor so silni v pravljicah,« se je spomnil Martinek očetovih besed in ko je gledal belo hišo med revnimi gorjanskimi kočami, je vedel, da se bo res tako zgodilo.

»Grem!« se je hipoma otresel misli, ki so ga vezale na gorjansko dolino in stopil navzdol. Ves dopoldne je hodil skozi gozdove in mimo redkih hribovskih hiš. Zgodaj popoldne je stopil iz gozda tik ob gosposki hiši, ob majhnem gradu. Visoka železna ograja je ločila od sveta krasen vrt. Martinek se je nalonil na železje in strmel v vrt. Nikdar še ni videl takih rož in dreves in je zdaj v začudenju pil vso neznano lepoto.

Po stezi v vrtu je prišla gospa z dvema otrokoma. Ko sta mala zagledala Martinka pri ograji, sta stekla k njemu in ga gledala radovedno. Martinek je povetil oči in hotel oditi.

Tisti hip je stopila gospa bliže in vprašala:

»Dečko, kaj bi rad?«

Martinek je zardel, iztegnil roko proti rožam in, sam ni vedel, kako, je zajecjal:

»Tisto rožo, tisto pisano.«

Gospa se je zazrla v siromašnega muzikanta, zasmilil se ji je in mu je odprla vrata. Odtrgala mu je najlepšo rožo in mu jo dala. Fant jo je zgrabil z obema rokama in obraz mu je osvetlila luč blaženega veselja. Še gospej se je zdelo dobro.

»Kje si pa doma?«

»V gorjanskih hribih. Tri ure je daleč.«

Dečko je gledal tujki čudno vdano v obraz.

»Pa nimaš očeta, matere?«

Martinek se je zresnil: »Nimam, umrli so.«

Za hip so molčali, potem je smehljaše vprašala gospa:

»Kaj boš z rožo?«

»Domov jo ponese.«

»Pa ti uvene poprej.«

Martinek je začudeno dvignil oči:

»Da uvene?«

Potem je nejevoljno stresel z glavo in dejal: »Pa jo vse-eno ponese.«

Pa je uzrl otrok gosli in je zašepetal materi:

»Glejte, glejte, recite, naj zaigral«

Gospa je takoj planila: »Daj, zaigraj!«

Martinek se je vedro nasmejäl in zataknil rožo za klobuk. Potem je vzel gosli in zaigral najlepšo. Okna v gradu so se odpirala, po stezah je prihajala gospoda, polno se je je nabrało okrog godca.

Martinek ni videl ljudi, zatopil se je v pesem in je videl le hribovsko vas z nizkimi hišami in razritimi poti in posekanimi bregovi. Samo ena hiša je bela in bogata...

Ljudje okrog godca so molčali in pili iz nerazumljive pesmi:

»Oj vi lesi, oj vi črni lesi,
kdo vam je posekal mlade veje,
da ste čudovito umolknili,
da se solnce v nas nič več ne smeje?«

Hipoma je godec prenehal in si zakril obraz z rokami. Pa so mu roke omahnile kakor brez moči in se je vdano smehljäl...

Sredi polja, sredi širokega polja je blestela cesta. Bežala je med njivami, zorečega žita in izginjala v zelenju velike vasi.

Tod je hodil Martinek svojo pot iz gradu tesno pod hribovi. Meril je daljino do vasi, pa se je motil, vas je bila vedno bolj oddaljena in jo je dosegel šele v mraku.

Stopil je pri prvi hiši na prag in ponižno, plašno pozdravil. Gospodar v veži je segel v žep, da bi mu dal novec, pa je Martinek odkimal in prijel gosli in zaigral in zapel. Kmetu se je korak ustavil, omahnil je na zid in poslušäl.

Martinek se je raznežil v sladko domačnost kakor bi bil v očetovi koči. Pel je vedro in tiho, glasno in kipeče in ko je končäl, se je kmet vzdramil in dejäl mehko:

»Lepo je bilo!«

Znova mu je hotel dati denarja, Martinek se je spomnil na denar, ki ga je dobil v gradu in je odkimal.

»Samo košček kruha mi dajte in za čez noč!« je prosil polglasno.

Kmet je stopil v hišo, pa se takoj vrnil in povabil fanta noter. Prinesel mu je mleka in kruha.

»Tako pesem imam rad!« je rekel.

Potem sta oba molčala. Ko se je popotnik nasitil, ga je kmet odpeljal na svišli.

»Mislim, da bo dobro. Samo, da mi kaj ne zažgeš. Novo seno imam. Lahko noč!«

Martinek je odložil sukňjo in klobuk na seno, potem je sedel na lestvo in zastrmel čez vas. Sem in tja je migotala

lučka, zalajal pes, sicer je bilo tiho. Le tam nekje sredi polja je plavala fantovska pesem:

»Pa je meglica v jezeri...«

Pomislil je na gorjansko vas in njen večer, na hripavo petje pri Boštjanu, na šum na vasi in bridkost mu je stisnila srce. Vzel je gosli in v večer je zazvenelo plašno:

»Kdo nam bo natrgal zlatih zvezd,
kdo nam bo prižgal blestečih luči,
da poromamo po strmi poti?«...

Pel in godel je dolgo, dolgo...

2.

Drugi dan je priromal Martinek v vas pod nizkim gričem. Hiše so bile tam nizke in razrušene in cesta razrita, da je muzikant nehote pomislil na gorjansko vas. Iskal je z očmi med hišami: visoko in bogato stavbo bi rad našel, hišo, ki od drugih živi.

Našel jo je. Gosposka je bila in bela, še lepša kot Boštjanova. Zelene oknice je imela in široka vrata in nad njimi suh venec. Bila je kakor ptica golobica med sirotami vrabci.

»Tukaj ni gozdov, ne sečejo jih, kje dobe denar? Pa so revni, čudovito revni,« je godrnjal Martinek. »Pa bogati tudi!« je pomislil, ko se je ustavil pred krčmo.

Debelušen krčmar je stal med vrati in vabil:

»Hajdi noter, dečko! Odpočiješ se in okrepčaš, pa zagodeš nam, da ne bo pusto in žalostno. Kakor veliki teden.«

»Hvala!« je dejal Martinek živo. »V malokatero hišo stopim, pa še tu ne bom. Okrepčam in ustavim se pa tamle pri studencu!«

In pokazal je z roko na sredo vasi k vodnjaku. Krčmar se je gromko zasmel:

»Bedak! Saj ti dam zastoj kozarec vina, če ga ne moreš plačati. Saj mi je le za navado: glej, noben popotnik ne gre mimo hiše, ne da bi se oglasil.«

»No, bom pa jaz prvi!« je potrdil fant z vsem ponosom, ki cvete v dvanajstletnem hribovcu. S trdim korakom je odšel po vasi.

Okoli vodnjaka je bilo nekaj ljudi. Pod večer je šlo in so prišli po vodo. Martinek je živahno stopil med nje:

»Joj, ljudje božji, žejen sem. Mi daste požirek vode?«

Vaščani so se razmaknili in stara ženica mu je nalila vode, ki jo je mladi potnik srebal v dolgih požirkih.

»Žejen je in truden!« so pomislili nekateri glasno. Martinek je pa čudovito vedro odložil vrč in poskočil:

»Zaigram, prav veselo vam zaigram!«

Prijel je godalo in v večer je zavriskala poskočnica, da je prišel še krčmar bliže gledat, kaj se godi. Naenkrat se je pa godec spomnil nečesa žalostnega, prenehal je in znova začel. Iz vriskajoče pesmi je zajokala žalostinka o čakajoči materi. Obrazi vaščanov so se zresnili in povesili. Zdelo se jim je, da pripoveduje neznanec vsakemu posebej posebno zgodbo. Molčali so in poslušali in še krčmar ob hiši je sklonil glavo.

»Dečko zna!« je pokimal, ko je Martinek utihnil. Potem se je kmalu obrnil in izginil.

Ljudje ob vodnjaku so pa prosili Martinka, naj še zaigra. Mladi godec se je razgledal po vasi in nekaj izzivalnega mu je planilo v lica:

»Tu ostanem in se ponudim kje za pastirja.«

»Pa nam boš godel?«

»Vsak dan!« se je smejal fant.

Iz ozadja je stopil star kmet in dejal krepko:

»Jaz te vzamem.«

»Vršnjak!« so se zganili ljudje.

»Zakaj bi ga ne?« je ugovarjal kmet. »Živino imam, dela tudi dosti, pa bi ne imel pastirja?«

»Prav imaš!« so dejali vsi. »Pa če bo godel, bomo smeli poslušati?«

»Kakopa! Plotov ne bom gradil zato okoli hiše!«

Potem se je obrnil k Martinku, ki je spravljaj godalo:

»Pojdeš z mano?«

»Seveda!« je hitel godec. »Misliva, da bova oba zadovoljna. Rad bi tu ostal nekaj časa...«

Kmalu je šla po vasi novica, da se je popotni godec, dečko, star komaj dvanajst let, udinjal za hlapca pri Vršnjaku.

Dejali so, da je krčmar Miha udaril precej trdo po mizi, ko je to čul. On je že vedel, zakaj se jezi.

Stari Vršnjak je učil Martinka:

»Čuj, dečko! Zgodbo naše vasi ti povem.

Hiše, ki jih vidiš zdaj starikave in osirotele, so bile pred leti bele in mladostne kakor je zdaj samo še Mihova. Vrtovi so bili v cvetju, njive so zorele in rodile več kot danes, zdi se mi, da so bila takrat skoraj nebesa. Vse to pa samo dotlej, ko je en kmet prišel iz tujine, kamor je pogledal za nekaj let, in prinesel s seboj slabe misli in zvijačne roke. Prezidal je staro hišo in začel s krčmo. To je bil prvi greh v naši vasi. Drugi je bil ta, da so takoj vsi hiteli k njemu. Vsi, še jaz parkrat. Potem sem se premislil in mislim, da je bilo prav. Glej, kaj se je naredilo: skozi tista ozka vrata gre kmetija za kmetijo, hiša za hišo, Miha si mane roke in se smeje. Njegove skrinje in kašče so polne, naše prazne. Samo jaz, ki ne hodim z drugimi, sem še ostal. Tako je z našo vasjo.«

Vršnjak je sklonil glavo in umolknil. Potem je znova začel:

»Saj se še lahko nekaj reši. Par obupancev sem že spravil do dela. Tiste, ki še vedno hodijo iskat tolažbe k vinu, boš pa ti spravil k meni. Samo, da pridejo sem, potem je vse moja stvar.«

Tako se je tudi godilo. Vsak večer je Martinek godel pred hišo. Sprva so vsi poslušali iz dalje, potem so že stali ob plotovih in naslednje večere se je marsikdo približal do hiše. Tu ga je dobil Vršnjak in začelo se je govorjenje, tako in tako.

Krčma se je praznila, le par popolnih izgublencev je vsak večer kričalo v njej.

Martinek je ostal dve leti pri Vršnjaku. Podnevi je delal za žive in mrtve, da so mu cvetele rože v licih in se napenjale kite. Rastel je in bi mu prisodil dvajset let.

Po dveh letih se mu je pa stožilo po domu. Vzel je godalo in lok in prihranke in stopil pred Vršnjaka:

»Sedaj pa pojdem. Že lani ste me komaj obdržali, letos mi ne smete braniti.«

Starcu so silile solze v oči, pa je dejal:

»Pojdi v božjem imenu!«

In Martinek je zavriskal skozi vas.

Tisti dan se je tudi krčmar Miha izselil iz vasi.

(Bo še.)

R. Trnovčan:

Radujte se, vstal je naš Kralj.

*Davi so zarje rdeče
zvonove razmajale v linah,
da so zapeli prečudno
lepó po goráh in dolinah.*

*Pesem je pomlad budila,
od radosti svet je drhtel,
solnce je v zarjah blestelo,
zvon jasen pa pel je in pel ...*

*Duše se nam so vzbudile,
v svečani so pesmi zapele
in svojega Kralja slavile,
odete vse v zlato jasnino.*

*In šlo od vasi je čez polje,
čez gore in preko vseh dalj,
pelo od radosti božje,
»Radujte se, vstal je naš Kralj!«*

Orli pri kralju.

Dne 23. januarja 1929 zvečer se je odpeljalo v Beograd orlovsko zastopstvo, v katerem so bili predsednik br. dr. Žitko, br. dr. Kržan ter br. dr. Basaj.

Ta deputacija Jugoslovanske orlovske zveze je bila dne 25. januarja 1929 sprejeta od Nj. Vel. kralja v avdienco ter je ob tej priliki vladar prevzel pokroviteljstvo nad našim izletom v Prago na Svetovaclavske dni.

Vežna vrata na dvor nam je odprl sivolas seljak v srbski narodni noši. Na prsih je imel polno odlikovanj, katera si je priboril v bojih za osvobojenje srbskega naroda izpod turškega jarma. Kraljev adjutant nas je točno ob pol šestih peljal do kraljeve delovne sobe, potrkal na mala vrata in že smo vstopili.

Nj. Vel. kralj je sedel za pisalno mizo; vstal je in nam z živahnimi koraki prišel nasproti. Obleden je bil v generalsko uniformo. Predstavili smo se; nakar je br. predsednik izrekel našo prošnjo za pokroviteljstvo in obenem zagotovil Njegovemu Veličanstvu zvestobo in udanost vsega našega članstva. Nj. Vel. kralj je z vidnim zanimanjem poslušal te besede ter takoj odgovoril, da z veseljem prevzame pokroviteljstvo.

V nadaljnjem razgovoru se je vladar zlasti zanimal za današnje stanje orlovske organizacije, kako napredujejo priprave za Svetovaclavske orlovske dni v Pragi pri nas, koliko nas bo šlo v Prago, koliko je že prijavljenih, ali se bodo izleta udeležile tudi Orlice. Razložili smo Njegovemu Veličanstvu, kako napreduje naše delo za izlet v Prago. Povedali smo tudi, da so naši telovadci že ponovno na mednarodnih tekmah odnesli zmago. Vladar je nato izrekel željo, naj gledamo, da bomo tudi v Pragi častno zastopali našo državo.

Povedali smo Njegovemu Veličanstvu, da se pripravlja za leto 1931. velika mednarodna prireditel v Ljubljani, na katero bodo prišli razni drugi narodi, predvsem seveda Čehoslovaki, Francozi in Belgijci.

Vladar se je zanimal tudi za osebne razmere posameznih članov zastopstva. Ob koncu je Nj. Vel. kralj želel orlovskemu delu veliko uspeha in nam je naročil, naj sporočimo njegove pozdrave vsem Orlom in Orlicam.

Koncem avdience se je br. predsednik zahvalil Nj. Vel. kralju za naklonjenost in je obljubil, da se hoče orlovska organizacija izkazati vredno zaupanju, ki ga uživa na najvišjem mestu.

Nj. Vel. kralj Aleksander I.

Dve legendi.

Moč pa moč.

Kristus in sv. Peter se ustavita na svojem potovanju pri kovaču, ki ni mogel podkovati močnega in divjega konja. Žival je kopitala, brcala in pobila kovačeve hlapce. »Pomagaj Bog Izraelov!« je prosil kovač. »Ali sta videla kdaj, prijatelja, tako divjo mrho? Kako naj jo vendar podkujem? A če je ne, posmehovali se mi bodo trije rodovi.«

»Čakaj, jaz ti pokažem,« pravi Kristus, odreže konju nogo, jo dene na klado in nabije podkev. Potem poslini nogo in jo prilepi konju. Konj odskače veselo, kovač in hlapci stoje strme, pa ne spoznajo božje moči, ampak pravijo: »Egiptovske čarovnice je sin,« in mu prigovarjajo, da bi jih naučil čarati.

»Tu ni čarovnije, tu je samo moč,« jim odgovori Kristus in potuje dalje. Ni še bil daleč, ko pripeljejo kovaču drugega konja. »Če je samo moč, koliko je imam tudi jaz; kaj bi se mučil z živino. Odrežem nogo, pa je.«

Res gre pa odreže konju nogo, jo podkuje, poslini in pritiska na odsek. Zaman! Kri teče iz rane, noga se noče prijeti, konj se premetuje po tleh v bolečinah. Prestrašeni kovač pusti vse in teče s konjevo nogo za Kristusom. Ko ga doteče, ga prosi:

»Gospod moči, pomagaj! Ne pusti, da me ubijejo in ugonobe, ker sem sledil tvojemu zgledu. Vidim, da si poslanec Boga...«

Kristus se dotakne s prstom konjeve noge in reče resnomilo: »Hodi v miru in pomni: Ni isto, ako dela hlapec in gospodar isto. Vse znate razložiti in vse veste ljudje tega sveta — vse vidite in slišite — božje pomoči pa ne umete, nočete je videti ne slišati, ne morete razložiti je. Le škoda izmodri one, ki so zaprtega duha in srca.«

Vrednost očenaša.

Bil je pobožen vitez, ki je dosti potoval in bil tudi večkrat v smrtni nevarnosti. K temu vitezu je prišel star berač, nekdanji vojak, in ga je prosil miloščine. »Molil bom za vas, gospod vitez,« je obljuboval. Vitez se je spomnil, da je tolikokrat v smrtni nevarnosti. Rekel je torej beraču: »Ostani v mojem gradu, prijatelj. Tu dobiš kot in kruh. Vsak dan hlebec. In kadar dobiš hlebec, moraš izmoliti za me očenaš.«

»Molil bom,« je obljubil berač. Vitez je naročil svojemu valpetu, da preskrbi beraču vsak dan hleb kruha in je odšel na potovanje. Potoval je srečno. Samo neki dan so ga napadli v gozdu roparji, pobili so mu konja in ubili bi bili skoraj tudi njega. Zapomnil si je dan, in ko se je vrnil v svoj dom, je pozval berača predse in ga vprašal: »Si molil zame, berač?«

»Vse dni razen enega,« je povedal berač. »Valpet je pozabil na kruh, jaz sem pozabil na molitev.«

Vitez je pozval valpeta in mu očital, koliko škode mu je naredil, ker ga je spravil s svojo nemarnostjo ob očenaš. Valpet se je smejal: »Eh, kaj za očenaš! Res ni vredno, da bi govoril.«

»Poznaš vrednost očenaševo?« ga je karal pobožni vitez. »Tako vrednost pač lahko povrnem,« se je koračil valpet. »Dobro, povrni škodo!« pravi vitez. »Idi k župniku in vprašaj, koliko je vreden očenaš.«

Valpet je šel k župniku in je vprašal. Župnik mu je odgovoril: »Tega ne morem razsoditi — to ve samo Kristusov namestnik v Rimu, naš papež.«

Valpet je povedal gospodarju župnikov odgovor in vitez je rekel: »Dobro. Pojdi v Rim in prinesi mi papeževo razsodbo.«

Valpet je romal v Rim in prišel je pred svetega očeta papeža. Vprašal je, koliko je vreden očenaš, in papež je odgovoril: »Očenaš, sin moj, je vreden tolar.«

Valpet se je vrnil domov in rekel gospodarju: »Saj sem rekel, da vam povrnem lahko škodo: Očenaš je vreden tolar.«

»Kakšen tolar? Zlat ali srebrn?«

Valpet se je prestrašil: »Tega nisem vprašal.« Moral se je vrniti v Rim. Pokleknil je pred svetega očeta in prosil: »Kakšen tolar je vreden očenaš?«

Papež mu odgovori: »Očenaš, sin moj, je vreden zlatega tolarja.«

Valpet se je vrnil domov in rekel vitezu: »Saj sem rekel, da vam povrnem škodo: Očenaš je vreden zlat tolar!«

»Kako velik tolar?«

»Tega nisem vprašal,« se je prestrašil valpet. Moral je nazaj v Rim. Pokleknil je pred svetega očeta in prosil: »Kako velikega tolarja je vreden očenaš?«

Papež mu odgovori: »Takega, da sega od nebes do zemlje.«

Valpet se je vrnil domov in je prosil viteza odpuščanje. Odslej ni pozabil nikdar dati beraču kruha in berač ni pozabil očenaša.

Delo.

Najbolj je delo počastil sam Jezus. Do tridesetega leta je delal v Jožefovi delavnici, za rednika si ni izbral kakega kralja ali imenitnega, bogatega človeka, da bi mu ne bilo treba delati, ampak tesarja, ki mora težko, težko delati. In njegova mati? Ni bila imenitna gospa, ki od dolgega časa ne ve, kaj bi počela; devica je bila, ki je pridno delala. Ko je Gospod hodil po svoji domovini iz kraja v kraj in učil, je povsod kazal, kako silno ljubi delo in delovne ljudi. Ni izbral za apostole učenih mož, o, ne, delavce, ribiče, je poklical kar sredi njihovega dela, da bodo učili, širili, nadaljevali tisto, kar je on učil z besedo in dejanjem. Apostolom je pokazal pri

zadnji večerji sam, da se ne smejo sramovati tudi takih del ne, ki jih opravljajo ponavadi samo služabniki in sužnji. Z lastnimi rokami jim je noge umil.

Kako je Gospod delo visoko cenil, je pokazal v prilikah o sejavcu in delavcih v vinogradu. Prilike o sejavcu bom vam kar povedal: »Sejavec je šel sejat. Ko seje, pade nekaj semena kraj pota, in je bilo pohojeno; tudi so prišle ptice izpod neba ter so ga pozobale. Nekaj ga pade na skalna tla. To sicer hitro požene, ker nima globoke zemlje; toda ko izide solnce, zvene in usahne, ker nima mokrote. Nekaj ga pade med trnje, in trnje raste z njim vred ter ga zaduši. Drugo pade na dobro zemljo; to pa vzkali in obrodi sad, eno stoteren, eno šestdeseteren, eno pa trideseteren.« Veste, kdo je tisti sejavec? Sam nebeški Oče. In tista zemlja, tista njiva? Nebeško kraljestvo je. Pa zemljo in njivo je treba ne samo obsejati, treba jo je tudi razorati, branati in ko dozori, zopet delo: požeti, omlatiti, očistiti. Samo delo in delo, naporno in utrudljivo, pa bi se ga celo nebeški Oče ne sramoval, je hotel Gospod tudi povedati.

»Sladko je spanje delavcu, naj malo ali veliko je,« je zapisala božja Modrost po kralju Salomonu.

Mihael Kranjec:

Sanje in hrepenenja . . .

Tam je povsem poseben svet, ki mu ga ni enakega, tam so čudno samosvoji ljudje. Še čudnejše so pa sanje, kakor jih ni drugod. Kdor bi se mimogrede ozrl tja, bi z grozo obrnil svoj pogled vstran, kdor pa je enkrat tja vstopil, se je spremenil kar čez noč, še obraz mu je bil v jutro drug. Kakor da je vse doslej blodil in ni našel pravega doma. Še spomin ga ni obšel na prijatelje in življenje v svetu. Človek zamenja obleko in je povsem nov.

Fanči je obstala pred vrati barake in se prvi hip skoraj začudila, nato pa je šla z roko preko čela in se nasmehnila.

»Čudno,« jo je obšlo za hip. »Kod sem hodila, da nisem videla tega sveta in ne znala zanj.« Širok travnik je ležal pred njo. Na levo je stalo veliko, mrko poslopje nalik stari kasarni. Nizdol ob drevoredu so stale barake, čudno nizke in tesne, da bi se še človek obrniti ne mogel v njej. Solnce se je spuščalo nizdol in travnik in mrko poslopje je v nekem posebnem soju odsevalo; in listje, orumenelo v prvem dihu jeseni, je čudno žarelo. Otroci so se igrali po travniku — prvi dan jih je Fanči poznala do zadnjega in oni njo —.

„Fanči,“ je nekdo preudarjal, ko se je pojavila med njimi, kakor da bi to ime ne soglašalo z okolico, s svetom. „Čudno ime,“ je pomislil, rekel pa ni ničesar.

»Fanči,« je začula glas matere iz barake: »Po vodo.« Nič ni rekla, ker sploh ni ugovarjala. Napotila se je mimo barak proti mrkemu poslopju.

Spomnila se je Minke — prijateljice prvega dne — in je stopila k nji. V še nižji baraki in v tesnobnejši so stanovali, oče, ona in starejši brat. Minka je bila bolna, suh je bil njen obraz in star. Takoj, ko je zvedela za Fanči, jo je obiskala. Kakor da jo je že dolgo pričakovala, skoraj še predolgo.

Nasmehnila se je Ivanka, ko je zagledala Fanči in ni nič rekla. Spravljala se je, kakor da namerava na pot, na dolgo in lepo. Zakaj, svetel in lep je bil njen obraz in kakor sveta skrivnost je odsevala z njege.

»Kam pa greš?«

Začudila se je Ivanka in kakor nejevolja jo je obšla in obraz se je hipoma spremenil.

»Kam,« je dejala nejevoljno. »Saj sem ti rekla. V mesto.« In obraz je obšlo spet kot lep, daljni spomin, spomin na nekaj skrivnostnega in veličastnega; spomin na vse tisto, o čemer je duša sanjala v trpkih urah in po čemer je hrepenela v času bridkosti. »V mesto.« Tam so se zgrinjale vse želje in vsa hrepenenja. Sprehajale so se misli po širokih, lepih ulicah, med visokimi, svetlimi poslopji, ob oknih polnih najrazličnejših stvari. Zavile so v park, kjer je ob nedeljah tako lepo in veselo. »Saj greš z mano? Ne?«

»S tabo?« je vstalo v srcu Fanči. Nič je ni mikalo tja, videla je vse tisto in ni hrepenela po njem. Kakor neprijazna, tuja roka, jo je nekaj odvrčalo od tam. Čemu tja, čemu... »Pojdem,« je rekla. »Zaradi tebe,« in odhitela je po vodo...

(Bo še)

Urednikova torba.

J. H., Črensovci. Ravno o pravem času sem dobil Tvoje pismo. Prvo pismo je bilo že natisnjeno, pa hvala Bogu, ni bilo prostora in je moralo izostati za drugo številko. Pa sem ubogal, kar mi pišeš... dopis, kakor sem zadnjič poslal z uganko, naj vržejo v koš«, sem pa pri tem uboganju imel preveliko roko in je zletelo prvo in zadnje v koš, od koder ni rešitve. Še pošlji! — **R. H., Prevalje:** Vem, da imaš hud pisk in močno piščal, pa mi vendar več ne pošiljaj takihle pesmi:

Kmetiška pesem. Od pohorskih kmetov vam hočem zapet' — kako morajo pri delu veliko trpet'. — Ob 5 že zajtrk na mizi stoji, — ob 6 že tam po planini kriči. — Že seka, že žaga, že plohe nalaga. — Pa grmi rom-pom-pom — proti žagi na dom. — Do žage privleče, z voza zvali, — jopič dol dene, se močno poti. — Od truda se piše, z rokami se briše, — ker robca v žepu ni. — Bič počí, konj skočí, postrani zleti, — voz se pa zvrne in v grabnu leži. — Težko vzdiguje, ga hrbet boli, — dobre je volje, ker plačo dobi.

Ugankarjem: Rešitve in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki. Za nagrado razpisujem: **Prezelj, Mladi kemik.** — Vsem, ki »Orliča« čitajo, pehar piruhov in neštro veselja za Veliko noč.

Drobiž.

Muc tekač. Mačka so prodali daleč proč (pri nas ga še podarijo radi), toda čez enajst dni se je spet prikazal na starem domu. Prehodil je 160 km! (Proga Ljubljana-Karlovac je dolga 162 km.)

Muca, mucka in zdravnik. Na Angleškem zelo ljubijo živali. Tako je neki družini zbolela mačka, zato jo vzamejo in neso k živinozdravniku 7 km daleč, da jo ozdravi. Čez nekaj časa pa zboli tej mucu hčerka in obe nekam izgineeta. Ves dan so ju zastoj iskali. Drugi dan pa pride k tej družini živinozdravnik in prinese obe mucu zdravi s seboj ter pripoveduje: Včeraj zjutraj je moja dekla zagledala pred vrati dve mački in jih zapodila; ker pa nista hoteli zbežati, je poklicala mene in takoj sem spoznal, da sem eno že zdravil. Ogledam si ju in vidim, da je mlajša bolna ter ji dam zdravil. Muca je vedela, kje se zdravje lahko popravi, zato je še svojo bolno punčko pripeljala k meni.

Od vseh strani.

Radovljica. Kmalu bom tretje leto Orlič. Nastopil sem dvakrat v Radovljici, tretjič pa v Ljubljani. Ko sem pričel hoditi, je bilo v telovadnici vse polno tovarišev. Tudi moj starejši brat je bil pri Orlih. Star sem bil šest let. Hodil sem v prvi razred. Drugi so mi pravili, kako je prijetno, zato sem šel tudi jaz z bratom k telovadbi. Ko je bilo tako prijetno, hodim pa že tretje leto. Nekateri so že prestopili k Mladcem. Mladci so bili z nami v Ljubljani. Imeli smo tekmo in igrali igro. Sedaj se učimo nove vaje, s katerimi bomo nastopili v Radovljici. Na ljubljanskem Stadionu sem zgubil čepico. Starši mi niso za to nič rekli, saj bom dobil novo, ko bomo nastopili. Imam že pripravljeno. V Ljubljani so že odrasli telovadci Orlič iz bližnjih krajev imeli skušnjo, ko smo prišli. Zjutraj smo morali že zgodaj od doma, zvečer smo se vračali pozno domov. V Ljubljani je zelo pripekalo solnce. — Tonček Št.

Tonček! Veš kaj, Tvojega pisma sem se pa res razveselil. Prvič zato, ker mi kar tako »na gliho« pišeš, drugič pa, ker sem vendar enkrat dobil pismo iz prelepe Gorenjske. Sicer bo kdo mislil, da so v Radovljici strašno majhni Orlič, ko pišeš, da si šel v telovadnico, ko si »prišel hoditi«. Bo kdo mislil, da si hodil telovaditi, ko si komaj zractal, kakor pri nas pravimo, ampak jaz vem, da si že takrat strumno korakal, sicer bi ne mogel iti v ljubljanski Stadion. Upam, da si čepico že dobil, novo kajpak, če pa ne, Ti jo jaz kupim; kar naroči jo tam pri vašem klobučarju. Iz Radovljice bi še rad dobil od Mladcev popis, kako so hodili na Triglav, pa se kar nihče ne zgane. Kje in kam naj pobezam? — Br. Cene.

Chisholm, Minn. (319 West Oak street). Dear Father Vincent, This is my first letter to Yugoslavia. I can understand Slovenian but I can non talk. I just talk English to my father, mother and family. I am writing this just for fun for my father won't let me talk English in our house. In the summer we are going to take a picture and show you how big we have grown. Now I am interested in basket-ball. I have a season ticket (with) which. I have seen every game in Chisholm. Last month we played basket-ball with another team and we beat them 8 : 0. I am the captain of our team for I was the best player last year. I go to school every day except Saturday and Sunday. I have a good report card every month, except for conduct which brings me down. Now I must say something about our Church. I am a sever (= server) for Father Schiffer (= Schiffrer = šifrer). I have served for 3 years and get good praise from Father Schiffer (= Schiffrer) and his assistance Father Gallick (= Gallich = Galič). If you come to Chisholm I will serve for you without any praise. Joseph Hochevar is over our house and goes to night school. — Our hale family sents you there (= their) best regards. — Yours sincerely Stanley L.

Chisholm, Minn., Zahodna Hrastova cesta 319. Dragi oče! Vinko! To je moje prvo pismo v Jugoslavijo. Razumem slovenščino, ne morem pa govoriti. Angleški govornik še celo z očetom, materjo in družino. Tole pišem kar za šalo, kajti moj oče mi ne bi pustil (dovolil) govoriti angleški v naši hiši. Poleti se bomo dali slikati, da boste lahko videli, kako smo že zrasi. Zdaj se zelo zanimam za basket-bol². Imam stalno vstopnico, pa sem se z njo udeležil vseh iger v Čishomu. Zadnji mesec smo igrali basket-bol z neko drugo skupino in jo nabili z 8:0. Pri naši skupini sem jaz načelnik, ker sem bil lani najboljši igralec. V šolo hodim vsak dan razen sobot in nedelj. Imam vsak mesec dobro spričevalo, razen v vedenju, »kar me dol nese« (= kar mi reče kvari). Zdaj pa moram povedati še kaj o naši cerkvi. Pri maši strežem očetu Šiferju. Stregel sem že tri leta in dobil lepo nagrado od očeta Šiferja in njegovega pomočnika očeta Galiča. Kadar pridete v Čishom, bom tudi Vam stregel in še brez nagrade. Jože Hočevar stanuje blizu naše hiše in hodi v večerno šolo. Vsa naša družina Vam pošilja svoje najlepše pozdrave. Vaš udani Stanko L.

Stane! Saj sem rekel, da se bo tudi Stanko oglasil, ko k sebi pride, in se je. Prav veseli me, da se tudi Ti vnemaš za lepe in dostojne igre, pa še čast in veljavo uživaš v klubu, kakor pravite v Ameriki; mi pravimo takim rečem društvu. Nekaj Te pa ne razumem; enkrat praviš da z očetom govoriš angleško, v isti sapi pa praviš, da Ti oče ne dovoli govoriti angleško. Angleško pisanje sem menda razumel, saj sem Ti celo dve napaki popravil («server», «their»). Če pa prideš kdaj v Jugoslavijo, jo bova kar po kranjsko mahnila, ker je moja angleščina jako pičla, menda kakor tvoja slovenščina. Prideš pa Ti lažje v Jugoslavijo, kakor jaz v Ameriko. Po kom si se pa vrgel, da te redi v vedenju »dol nesejo«, menda vendar ne po stricu. Bom Ti pa enkrat pismo pisal, ker nekaj v Tvojem pismu ni prav. — Br. Cene.

Beltinci. — Dragi »Orlič«! Sneg nam je zaprl pota, a se ga ne ustrašimo. Marsikateri gleda skozi ledena okna, kdaj bo spet solnce posijalo, ali bo skoraj prišel dolgo zaželeni jug. Prišel bo! Kdaj? Dolg čas je. Pri vas, Orlič in Mladci, pa ne sme biti dolg čas. Zakaj ne? Saj imate »Orliča«, berite ga od začetka pa do konca. Primate svinčnik v roke in začnite se učiti pisati. Gruntajte veselo pošto Orličev in izpod svinčnika bo prišel dopis. Če boste tako delali vsak dan, boste videli, da boste lažje čakali na tople dneve, na tisti zaželeni jug. — K telovadbi vas dosti ne more hoditi, najsi bi zelo radi. Vadite se v pisanju, tudi to je telovadba. Vam pa, prekmurki Orlič, najsi vas še ne poznam in vi tudi mene ne, pošiljam najtoplejše pozdrave. Naj zima mine, se bom že pokazal zdaj tu, zdaj tam, pa se bomo lahko kaj več pogovorili. Saj še tudi br. Orlov ne poznam. »Orliča« imate vsi naročenega? Jaz ga imam. Pa pisem več Orlič. Bil sem. Ostal sem zvest naročnik. Našel sem dopis od Orličic, od vas pa nič, pa sem si mislil, da jim je treba kaj napisati. Orliči, pišite! Vesele velikonočne praznike želim vsem Orličem in Mladcem. — Rudolf K.

Rude! V mrzlih dnevih si pisal te tople besede. Pišejo pa mi tam iz Prekmurja Samo to je nerodno, da me vedno omejijo. Eden pravi: to je samo za vas, da boste veseli, drugi zopet: odgovorite mi v pismu, saj so znamke v pismu, in podobno. Kar bojim se priti v Prekmurje, ko imam toliko vabil, in pa zato, ker sem enkrat eno dopisnico (pa ne tiskano in oznamkano) izdal čisto po nerodnem in po nesreči. Na tisto popotovanje med prekmurske Orle bi se pa tudi jaz kar sam povabil, če me vzameš v kompanijo. — Br. Cene.

¹ »Oče« pravijo Angleži duhovniku.

² Basket-bol (žogin koš) je pristno ameriška igra za moške ali ženske, ki žoge ne brcajo ne sujejo, ampak jo skušajo kljub odganjalcem vreči v mrežo (koš), ki visi na kolu malo nad glavo. Odganjalci pa jo smejo odbijati le z dlanjo.

Orličeve uganke.

1. Voščilo.

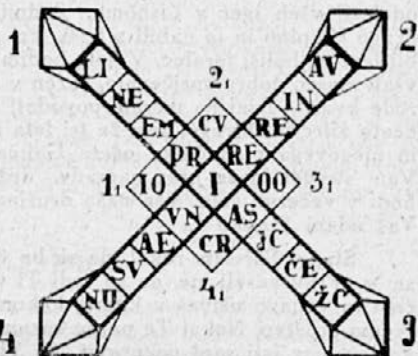
(Tone Starec, Slatnik.)

1	4	4	6	6	6
6	6	6	6	10	10
10	10	10	12	12	13
16	16	16	17	18	18
19	21	23	23	24	25

Postavi namesto številčk črke, jih pravilno uredi, pa dobiš voščilo.

4. Pregovor na krilih.

(A. P. Trnovo.)

2. Odbiralnica.

(Prlek.)

b — — n... i — — — t... o... m — o... n... e — — — b... — i — —
 e... e... d... n — — — b... o — d... s... j — — — a... : : r — —
 e... o... t — — — n... u — — — v... a... i — — — r... t... s... n... : : :
 t — — — a... o — — — k... e... s — — — l... v — — — e... r — h...
 o... i... ž — — — č... e... k — — — i — — — t... e — n... i — — —
 v — — — k... a — — — e... o... š — l — —

3. Premikalnica.

(F. Frk.)

ž	o	l	n	a			
p	e	t	e	k			
g	r	o	b				
n	e	b	e	s	a		
b	o	m	b	a	ž		
p	o	d	k	e	v		
d	a	r	i	l	o		
m	o	l	i	t	e	v	
č	r	n	i	l	o		

Uredi po gotovem redu zgornje besede in jih tako dolgo premikaj, da dobiš v eni navpični vrsti znano ime knjige.

5. Posetnica. (Smuk.)

Ljudevit E. Antolič

Kaj je?

6. Zvezda. (Frk.)

a a b
 d d g
 i i i
 i j k k l l m
 n n o
 o r r
 u v v

Sestavi zvezdo iz samih krstnih imen.

«Orlič», glasilo Orličev in Mladcev ter Gojenk in Mladenk, je mesečnik. Izdaja ga Društvena nabavna zadruga v Ljubljani, Ljudski dom. — Uprava: Ljudski dom, Ljubljana. Naročnina za odseke, ki naroči vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din letno, za vse druge 12 Din. — Urednik: Vinko Lavrič, Razlagova 1, Ljubljana. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani: K. Čeč.